

Σ' τὴν γυναικήσια ψυχὴ δὲν χωροῦν ἐπιτήδευτες, μόνο ζεσποῦν δρμητικὰ τὰ αἰσθήματα ποὺ κοχλάζουν μέσα της, γιατὶ εἶναι πληγιέστερη ἡ τὴν φύση, καὶ λιγότερο πανετική καὶ περιτσύτερο φυσική.

Σὲ τέτοια ψυχολογικὰ θέματα, τὸ δρᾶμα τότε γίνετε σύμβολο, δπως πρέπει νὰ εἶναι, κάποιων νόμων ποὺ ξεχωρίζουν τὶς θεατρικὲς φυσιογνωμίες καὶ στηλώνουν τὴν πρόσδο τῆς τέχνης. Σὲ τέτοιους νόμους, δὲν βυθίστηκε γιὰ τὸ δρᾶμα τούλαχιστο — ἀπ' ὅτες ἐγὼ ξέρω — κακικὴ νεοελληνικὴ ιδιοφυΐα Τὸ βιβλίο ἀπ' τὸ ἔνα μέρος καὶ ἡ στενότητα τοῦ σκέρτεσθι καὶ πὸ τ' ἄλλο, τῆς ἔιλειτε τὸν δρόμο πρὸς τὴν φύση, ποὺ δημιουργεῖ τὸν πρασωπισμὸν καὶ δυναμώνει τὴν ἀντίληψη, μιὰ ἀντίληψη φιλοσυφικὴ καὶ ἐπεικτικὴ γιὰ τὴν ζωὴν μας, ποὺ δέσο στενόχωρη καὶ ταπεινὴ κι' ἀν εἶναι, εἶναι ζωὴν δυως; ποὺ ζοῦμε καὶ ἀπολαχθίνουμε.

*
* *

Ο. κ. Τσοκόπουλος ἡ τὴν «Αναζήτησιν τῆς Εὔτυχίας» θέλητε νὰ μείνῃ μόνο ζωγράφος παρὰ ἀναλυτής. Καὶ τὸ κατώρθωσε, μὲ τὴν διεκφράζεται τὴν ζωγραφικὴν του εἶναι μονόχωμος. Καὶ δύως δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ ἀρνηθῇ κανεὶς τὶς σκηνικές ἀρετές του. Τέτοιες ἀρετές είμαι βέβαιος πῶς θὰ χρησιμοποιηθοῦν βραδύτερο ἀπ' τὸ συγγραφέα γιὰ ἄλλα του ἔργα καὶ θὰ ξετυλιχτοῦν μάλιστα, γιατὶ ὁ συγγραφέας βρίσκεται ἡ τὴν ὥριμω ἥλικα ποὺ ἡ παρατήρηση εἶναι πιὸ ισχυρὴ καὶ πιὸ λεπτότερη ἡ ἀντίληψη γιὰ τὴν ἀνάλυση τῶν χαρακτήρων. Εἶναι ἀλήθεια πῶς ἡ παρατήρηση τὸν τρομάζει, πῶς τὰ δυνατότερα συναισθήματα καὶ οἱ μετρημένοι ἀφηνιασμοὶ τὸν κουραζοῦν καὶ πῶς βρίσκει εὐχαρίστησες ἡ τὴν ἀπαλότητα τῶν πραγμάτων καὶ εἰ τὴν ἐξιδενίκεψη αὐτῶν. Μολαταῦτα δὲν μπορεῖν ἀρνηθῇ κανεὶς πῶς καὶ τοῦτο δὲν εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς μορφές τῆς τέχνης.

*
* *

Γιὰ τὴν γλῶσσα τοῦ ἔργου τί νὰ εἰπῶ; Ο συγγραφέας καὶ ἐδῶ ἀκολούθησε τὸν μεσικὸν δρόμο Δὲν ξέρω, ίσως δ τύπος μιᾶς γλώσσας συντείνη πολὺ εἰ τὴν ἀναπαράσταση τῆς καλλιτεχνικῆς μορφῆς, μὰ δέσο κι' ἀν συντείνῃ ἡ ἐποχὴ μας γλωσσικῶς εἶναι μεταβατική. Εκεῖνο ποὺ ξέρω καὶ μπορῶ νὰ βεβιώσω εἶναι, πῶς οἱ μεγάλοι καλλιτέχνες τὸ πνευματικό τους μέτρο καὶ τὴν ἀριστοτεχνική τους δύναμη τὴν παρουσίασχν, πιὸ καθηκρὰ καὶ πιὸ ξέστερχ, εἰ τὶς γλῶσσες τὶς φτειασμένες. Ο μεγάλος καλλιτέχνης δὲν εἶναι παρὰ ἔνας ταξινομητής.

Πέτρος Ζητουνγάτης

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΖΑΠΠΕΙΟΥ

Μία ἀπογοήτευσις κυριεύει κάθες "Ελληνα ποὺ ποθεῖ νὰ δῃ τὴν ἀναγέννησι τῆς πατρίδος του ἀμα ἐπισκεφθῇ τὴν διεθνῆ ἔκθεσι: 'Αθηνῶν ἡ ὅποις μᾶς δείγγει μόνο καταστροφὴ μὲ τὴν τέλεια παρανόησι: τῶν ἡθικῶν ἀρχῶν τῆς πολιτείας. "Άλλο ἔκθεσις καὶ ἄλλο ἀγορά

"Ενα παζάρι που κάθε μεταπράτης φιλοτιμ έται νά στείλη τὸ ἐμπόρευμά του γιὰ νὰ τὸ ρεκλαμάρη, δὲν ἔπρεπε ν' ἀφίσουν μερικοὶ δύνιδοι κουτοπατοιῆτες νὰ τὸ ἔκινετα λευθοῦν εἰς βάρος τοῦ ἔθνους καὶ νὰ τοῦ δώσουν τὸ πομπῶδες όνομα «Διεθνής ἔκθεσις Αθηνῶν», ἡλλὰ μήπως φαν-ασθήκανε ποτὲ τις συνέπειες ἐνδε τόσο τολμηροῦ ἔργου; αὐτὸς ἀποδεικνύει τὴν ἐπιπολαιότητά μας καὶ τὴν στενοχεφαλίδα που μᾶς δέρνει: ὅσο στενώτερα βλέπανε τόσο περισσότερο θέλανε νὰ δώσουν ἔθνική σημασία στὸ ἀκατανόητον ἔργον τους, καὶ βρήκανε τὴν συνδρομὴ δλων τῶν ἀνευθύνων ὕδειολόγων γιὰ νὰ πωγματοποιήσουν τὴν ἀσκοπη αὐτὴν ἐπιγείρησι: ή διόπια μᾶς ἔξηγεινε σόσο καὶ δ τελευταῖος πόλευος τοῦ 97.

Ποὺ ἀκούσθηκε ἔκθεσις η διόπια αὐτοπροαιρέτως κόβει γρυσσαὶ βραχεῖα καὶ διπλώματα γιὰ νὰ περιμάζεινη δόσους μπάροιν νὰ πληρώνουν τετραγωνικά μέτρα καὶ νὰ ρεζηγεύσουν τὴν ἔθνική ἐργασία ποὺ τόσο καλὰ ξαναγεννήθηκε τὰ τελευταῖα αὐτὰ γεόντα τῆς μεταβατικῆς ἐποχῆς μας; "Η μὴ νυμίζουν διτὶ ἔργα ἀλληνικὰ εἶνε τὰ ἔκτιθέμενα ἐκεῖ πιπλα πολυτελείας τῶν κ. κ. Ραυτοπούλου Μαγιάση καὶ λοιπῶν μαθητῶν τῆς ξένης ἐργασίας; Πιού εἶνε ή τέγη γιὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ; Πιού εἶνε ή καλαισθητική ἔρευνα τῶν αἰτίων τῆς δημιουργίας δλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων μὲ τὰ διόπια ζοῦμε καθημερινῶς;

Καὶ ἀν τι βγάλωμε ἀπὸ ἐκεῖ μέσα τὰ ποωτογενῆ μπωούτζινα γουδιὰ καὶ τὰ ἔβραικά γυχλικὰ κάποιου υάλουργίου, δὲν μένει τίποτα ἄλλο παρὰ αἱ μοναδικαὶ ἔξαιρέσεις μας ποὺ ζοῦν μὲ τὸ ἐγώ τους ἔξω ἀπὸ τὴν κίνησι τοῦ τόπου μας σᾶν τὸ ποδήλατο τοῦ κ. Βήγου καὶ σᾶν τὰ περίφημα πετσάλι ἐνδε περιφρονημένου γίγαντος τοῦ κ. Μομρυλίου. "Ἐπειτα ἀπὸ λίγο καιρὸ ἄμα θὰ ἔξετάσουμε τὶς αἰτίες γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν τεχνῶν στὴν Ἑλλάδα πολλὰ θὰ μάθουν αὐτοί, ποὺ ἔτσι ἐπιπλατα κάμανε τὴν ἔκθεσι, σγετικὰ μὲ τὴν ποσόδο τοῦ ἔθνους μας, καὶ τότε ίσως σὲ ἄλλη ἔκθεσι νὰ μὴ τολμοῦνε μὲ τόση θρασύτητα νὰ πέρνουν ἀπὸ τὴν ἀνάποδη τὴν πνευματική ἐνδε τόπου κινητι.

Στὸ καλλιτεγνικὸ τρῆμα βρίσκομε τούλαχιστον μὲ ίκανοπόίησι δχι γιατὶ ή "Ἑλληνικὴ καλλιτεχνία προοδεύει, ἀλλὰ γιατὶ μποροῦμε νὰ κάνουμε τὴν σύγχρισι μὲ τὰ λίγα καὶ ἔνα ἔργα ποὺ ἔστειλαν στὴν ἔκθεσι οἱ ξένοι καλλιτέχναι: τώρα βλέπομε πόσο πίσο βρισκόμαστε καὶ ύπὸ τὴν ἐποψί τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας καὶ γιὰ τὸ ύψος τὸ ἀγαρακτήριστον ποὺ διακρίνει τὴν καχόσγημη ἀλληνικὴ τέχνη. Οἱ Ρουμουδηροὶ μᾶς παρουσιάζονται ρωμαλέοι ἀν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἶνε ἔλληνες ἔξουμῶται, ἔχουν δμως σύντημα στὴν ἐργασία τους καὶ διακρίνονται γιὰ τὴν ζωγραφικὴ τους ίκανότητα ποὺ ἔχωριζει μὲ τὴν ἐλευθερία τὴν ἀληθινὴ τῆς τέχνης. Γιὰ τὴν ἀτομικὴ τους ἐργασία ξεχωρίζουν ἐκεῖ μέσα ἀπὸ τοὺς "Ἑλληνας δ Ρότίλος καὶ δ Παρθένης, ή Φλωρᾶς καὶ μερικοὶ ἄλλοι περὶ τῶν διόπιων θὰ γράψωμεν ίναλυτικῶς.

Θ. Θωμόπουλος

ΒΕΛΓΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

"Εως τώρα ἐγράφησαν ἀρκεταὶ μελέται διὰ τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν εἰς τὸ Βέλγιον. Οἱ κ. κ. Emile Verhaeren, Albert Mockel, Eugene Gilbert, ἀφιέρωσαν εἰς γαλλικὰ καὶ βελγικὰ περιοδικά, ἔργα ἐνδιαφέροντα εἰς τὸν κλάδον αὐτὸν τῆς πνευματικῆς ἐνεργείας τῶν Βέλγων. Γενικῶς δημος ὅσοι μέχρι τοῦδε ἔγραψαν ἐστενοχωρήθησαν πολὺ εἰς τὸ νὰ φανοῦν ἀμερόληπτοι καὶ ἔκλεκτικοι.

Αὐτὰ γράφει "στὴν ἀιχὴν ἐνδε ἀρθρου του διὰ τὴν βελνικὴν φιλολογίαν δ κριτικὸ Georges Eckhoud, "στὸ τελευτεῖο τεῦχος τοῦ «Mercure de France». "Ο κ. Hubert Kraains, ἔξακολυθεὶ δ Eckhoud, διηγματογράφος καὶ κριτικός, ἀιεγνωρισμένης ἀπὸ και-